

„HA GYORSAN AKARSZ MENNI, MENJ EGYEDÜL! HA MESSZIRE AKARSZ JUTNI, MENJ EGYÜTT MÁSOKKAL!”

ELEMZÉS

A BELPOLITIKAI ERŐVISZONYOKRÓL ÉS AZ ELLENZÉKI PÁRTOK ESÉLYEIRŐL
A 2022. ÉVI ORSZÁGGYŰLÉSI VÁLASZTÁSON

„*Ha gyorsan akarsz menni, menj egyedül! Ha messzire akarsz jutni, menj együtt másokkal!*” tartja egy afrikai közmondás. Az országgyűlési ciklus közepén vagyunk. Érthető, hogy elkezdődött a 2022-es választási esélyek mérlegelése. A politikai elemzők elsősorban azt vizsgálják, hogy az ellenzéki pártok milyen jelölt és listaállítási stratégiával tudják legyőzni a Fideszt.

Az ellenzéki szavazók abban alapvetően egyetértenek - ez derült ki a kutatásokból -, hogy mind a 106 egyéni választókerületben közös ellenzéki jelöltet kellene állítani. 87 % van ezen a véleményen. A FIDESZ-KDNP szavazók több, mint egytizede is helyesli, hogy közös ellenzéki jelölt induljon. **A pártlisták számának kérdésében az ellenzéki szavazók nagy többsége – 83 % – azt tartja célszerűnek, ha egyetlen lista van.** Kutatásunk szerint az MSZP, a DK, az LMP és a Párbeszéd tábora lényegében teljes egészében felsorakozik a közös lista mögé. A Jobbikosok és a Momentumosok körében némi lemorzsolódás jelentkezik: előbbieket 7, utóbbiak 10 százaléka nem támogatja, hogy csak egy listája legyen az ellenzéknek. A FIDESZ-KDNP híveinek 13 %-a viszont helyesli az egy listát.

Nem véletlen, hogy a kormánypártokhoz közelálló kutatóintézetek felmérésekre hivatkozva elkezdtek bizonygatni, hogy kockázatos a közös lista az ellenzéki pártok szempontjából. A Fidesz-közeli Nézőpont Intézet elemzésében megjelenő „aggodalmak” az alábbiakban foglalhatók össze:

- elsősorban az ellenzéki szavazóknak a széles koalíció miatti lemorzsolódása jelentene relatív előnyt a Fidesznek;
- a lemorzsolódók megszólítására új pólus is alakulhat, ahogy 2002-ben a Centrum Párt körül, vagy 2006-ban az MDF vezetésével, s ezzel a „közös lista közösségének teljessége is megkérdőjeleződne”;
- a többpártrendszer is veszélyezteti a közös lista, mivel az arra felkerülő pártok kockáztatják saját identitásukat.

A vonatkozó jogszabályokkal ellentétesen azt is állítja a Nézőpont Intézet, hogy közös indulás esetén nem alakíthatnak saját frakciót a parlamentben ezek a pártok, és ezért feleslegessé is válhatnak 2022 után.

A Szociális Demokrációért Intézet augusztusi – március óta az első személyes megkeresésen alapuló, a Závecz Research (ZRI) által végzett omnibusz – **kutatása azt mutatja**, hogy ha csak a Fidesz-KDNP listája és az ellenzéki pártok egy közös listája közül lehetne választani, akkor nagyon szoros verseny lenne: a kormánypárt támogatóinak aránya 39, az ellenzéké 37 százalék. Egy páros versengésben a Fidesz-KDNP 3 százalék többletszavazatot tudna behozni. **Az egy ellenzéki közös listára szavazók aránya 6 százalékkal nagyobb, mint az együttműködésben résztvevő hat párt összeadott szavazati aránya.** Az új szavazók alapvetően a párt nélküliek csoportjából érkeznek, csaknem negyedrészüket egy „ki-ki alapon” történő versengés az ellenzéki lista mellett mozgósítja. Rajtuk kívül a Kétfarkú Kutypárt tábora is csaknem teljes egészében ezt a politikai oldalt erősítené. Egy ilyen együttműködés a bizonytalan szavazók körében is képes mozgósítani: az ellenzékre 16%-ukat, míg a Fideszre 7%-ukat. A pillanatnyi belpolitikai viszonyokat talán még pontosabban jelzi, hogy **a válaszadók 41%-a szerint az ellenzéki összefogás kormánya tudna jobban kormányozni, míg 40%-a szerint a Fidesz-kormány.** A pártválasztásban bizonytalanok körében magasabb azok aránya, akik az ellenzéki összefogás kormányában bíznak – 30% –, mint azoké, akik a Fidesz-kormányban: 19%.

A 2022-es országgyűlési választások esélyei

A Szociális Demokrációért Intézet kutatást és számításokat végzett – a 2018. évi országgyűlési választások eredményeit alapul véve – az ellenzéki pártok választási esélyeit illetően.

Mivel nincs lényeges elmozdulás a pártok támogatottságát illetően a ZRI koronavírus-járvány utáni első személyes megkérdezésen alapuló kutatásának eredménye között, a pártok háromhavi (2020 I-III. hó ZRI havi pártpreferencia adatai) támogatottságának kerekített átlagát vetítettük rá a 106 egyéni választókerületre, a 2018-as országgyűlési választás listás/egyéni eredményeinek eloszlása szerint. A 2019-es EP választás eredményei nem mutatnak lényeges eltérést ezek számaitól. Minden körzetben egy ellenzéki jelölttel számoltunk. Az ellenzéki lista számai nem tartalmazzák a Kétfarkú Kutypárt lehetséges támogatottságát, valamint az egyéb lehetséges, ma még nem látható, ellenzékinek mondható pártok adatait. 70%-os választási részvételt feltételeztünk és mintegy 200 000 külföldi szavazót.

Az eredmény köszönőviszonyban sincs a parlamenti választás végeredményével. A valóságban a Fidesz 91, az ellenzék 15 egyéni mandátumot szerzett. **Ha egy ellenzéki jelölt állt volna szemben a Fidesz jelöltjével, a számok alapján a 106 egyéni választókerületből 52 választókerületben tudott volna többséget és így mandátumot**

szerezni az ellenzék, míg a Fidesz–KNDP 54 egyéni választókerületben szerezte volna meg a mandátumot. Az ellenzéki oldal által megszerzett 15 mandátum (ideértve Baranya 1. számú vk. Mellár Tamás, független) mellett az együttműködés hiányából adódóan 37 mandátum nem realizálódott. 14 olyan választókerület található, amelyben az ellenzéki pártok valamelyik egyéni jelöltje együttműködés nélkül, önállóan is képes volt nyerni. A 14 evk-ból 13-ban a baloldali pártok szereztek mandátumot, míg Baranya 1. választókerületében (Mellár Tamás) független jelölt szerzett mandátumot, míg a Jobbik önállóan Fejér megye 4. számú választókerületének (Dunaújváros) mandátumát nyerte el. 2018-ban 53 választókerületben szerzett az ellenzék 6 pártlistája összességében több listás szavazatot a Fideszénél. Ez értelemszerűen a listás mandátumkiosztást is gyökeresen átírta volna: a Fidesz ténylegesen 42 listás mandátumot szerzett, a modell szerint viszont – az egyéniben elszenvedett lényegesen több vereség okán – 47-48 jutott volna neki.

A több lista legnagyobb kockázata – több modellszámításunk szerint is – **abban áll, hogy** nem biztos, hogy mindegyik lista képes az 5/10/15 százalékos bejutási küszöb megugrására – lásd az elmúlt három választás eredményét. A kieső szavazatok természetesen csökkentik az ellenzéki mandátumok számát, és **ismét elérhető a FIDESZ-KNDP számára a kétharmad.**

Az átszavazásról

Kutatásaink szerint az ellenzéki szavazótábor mintegy 5 %-a maradna otthon közös lista esetén. Minden tizedik Jobbikos szavazó egy közös lista esetén a Fideszre szavazna át. Ez jól jelzi, hogy a listák számával kapcsolatban nem a korábban már vázolt úgy nevezett bejutási küszöb az egyedüli tényező, hanem az is, hogy a választók mekkora arányban mozgósíthatók az együttműködés különböző formái mellett. Ez a bizonytalanság az egyetlen közös listát ugyanúgy érinti, mint a 2 pártlistás, 3 vagy 4 listás modelleket. Akármelyik forgatókönyv valósul is meg, **minden szereplőnek teljes mellszélességgel kell kiállnia, és rengeteg energiát kell befektetnie abba, hogy a választók is úgy érezzék, minden együttműködési modellek leghatékonyabbika valósult meg.** Ez a záloga annak, hogy a lemorzsolódók aránya a lehető legalacsonyabb legyen. Jó jel, hogy az elemzés elején idézett friss kutatás alátámasztja, hogy az ellenzéki szavazók tudatában vannak ennek.

Ellenzéki többség

Ha megfordítjuk a modellszámítás logikáját, azt is meg kell vizsgálni, hogy az ellenzéknek mekkora listás támogatottságra van szüksége ahhoz, hogy abszolút

többséget szerezzen a parlamentben. Ebben az esetben függő változónak tekintettük az elvesző szavazatok arányát (ide tartozik a Fideszen és az együttműködő ellenzéki erőkn kívül minden jelölőszervezetre leadott szavazat), illetve a külhoni szavazatok számát (ebből a Fidesz 95%-ot, az ellenzék összesen 5%-ot szerez); a belföldi részvételi arányt 70%-ban rögzítettük.

Ellenzéki közös lista / Fidesz-lista eredménye az ellenzék 100 mandátumához

Ellenzéki mandátum	100	Határon túli szavazatok száma		
		200 000	250 000	300 000
elvesző	3%	49,7 / 47,3	49,8 / 47,2	49,9 / 47,1
szavazatok	5%	48,7 / 46,3	48,8 / 46,2	48,9 / 46,1
aránya	7%	47,7 / 45,4	47,8 / 45,2	47,8 / 45,2

Az ellenzéknek nem elegendő néhány tized százalékkal nyerni, mert a Fidesznek az aktív külhoni szavazók körében 95%-os támogatottsága van, másrészt a választási rendszer manipuláció, a gerrymandering miatt. **Az ellenzéki közös listának 2,3-2,8 %-kal kell a Fidesznél többet szereznie ahhoz, hogy megszerezze a 100 mandátumot.** A külhoni szavazatok növekvő száma, mint látható, minimálisan befolyásolja a szükséges szavazatarányt. Hasonló a hatása az elvesző szavazatok 2 %-kal való növelésének, csak nem 0,1, hanem 1 %-kal csökken ennek hatására a két lista határértéke. A kettő közötti különbség viszont alig csökken, tehát az elvárt győzelem mértékére ez is csak minimális hatással van.

Az egyéni választókerületekről

Hasonló – tehát az egységes ellenzéki indulás nyeresi esélyét mutatja – az a számításunk is, amelyben a 106 egyéni választókerület 2018-as eredményeit vizsgáltuk, az ellenzéki oldal és a Fidesz–KDNP egyéni eredményeinek összevetésével. Meg kell jegyezni, hogy a választásszociológiai kutatások azt bizonyították, hogy a választókerületek politikai jellemzői igen tartósak. Ezt alátámasztották esetünkben a 2010, 2014-es országgyűlési választások – itt nem részletezendő – adatai is. Nemzetközileg elfogadott elemzői vélemény az is, hogy jó jelölttel, kemény és alapos választási kampánnyal 5 %-os különbség eltüntethető, és az adott választókerület átfordítható.

43 olyan egyéni választókerület van, amelyben – közös jelölt esetén – komoly esélye van az ellenzéknek a mandátum megszerzésére.

További 26 olyan egyéni választókerület van, amelyben az ellenzéki pártok közös, kemény munkával győzhetnek, ledolgozhatják a legfeljebb 5 százalékos hátrányukat. 9 választókerületben 5 százaléknál kisebb az ellenzéki előny, míg 17 esetében legfeljebb 5 százalékos Fidesz–KDNP előny mutatható ki.

Az 5 százaléknál nagyobb Fidesz-KDNP előnyt jelző választókerületek száma összesen 37. Normál körülmények között ebben a 37 választókerületben csekély az ellenzéki jelölt esélye a győzelemre, szinte biztosra vehető a kormánypárti mandátum.

Összegezve tehát azt mondhatjuk, hogy **van realitása annak, hogy az ellenzéki összefogás kemény és szisztematikus munkával, 58-59 egyéni mandátumot szerezzen.** És bár a több egyéni győzelem értelemszerűen csökkenti az egy ellenzéki lista által szerezhető listás mandátumok számát, **az abszolút többség elérése és a NER bukása ismét realitássá vált.** A kormánypártok és a miniszterelnök hiszterikus lépései mutatják, hogy a kormányzati think tankek is hasonló eredményre jutottak. Az ellenzéki szavazók megértették a NER leváltásának lehetséges módját – ezt a 2019-es önkormányzati választás eredménye is bizonyítja –, most az ellenzéki pártok vezetőin a sor, hogy ennek szervezeti feltételét megteremtsék. Rohan az idő!

Határozott politizálást, ellenzéki karaktert, zöld baloldalt!

A Szociális Demokráciáért Intézet augusztus közepén végzett kutatásában – 1000 fő személyes megkérdezése, úgy nevezett omnibusz kutatás keretében, a ZRI részvételével – néhány aktuális kérdésben is véleményt kért.

Az ellenzéki pártok szavazói körében a többség **határozottabb fellépést szeretne a kormánypártok politikája ellen.** A bizonytalanok egyharmada a mostaninál kritikusabb ellenzéki politizálást szeretne.

A lakosság 73%-a támogatná, hogy a túlárazott közbeszerzések, vagy a köztulajdon áron alul történő értékesítése útján nyújtott támogatásokat visszavegye az állam. A pártok szavazótáborában között nincs nagy különbség a kérdés megítélésében; a Fidesz-szavazók jelentős többsége egyetért a javaslattal (69%). Még magasabb azok aránya (80%), akik támogatnák, hogy 2022 után vizsgálják ki azok vagyonszerzését, akik EU-s, állami vagy önkormányzati vállalkozási megbízást kaptak. Ezzel is egyetért a Fidesz-szavazók többsége (68%).

Meglepő módon, ahogy távolodunk a koronavírus-járványtól, mintha háttérbe szorulnának a szociális kérdések. A válaszadók közel fele nem tudott válaszolni arra a kérdésre, hogy ki javasolta az egységes 140 000 forintos 13. havi nyugdíjat. A válaszadók 17% tudta megmondani, hogy az egységes, 140 000 forintos 13.havi nyugdíjat az MSZP javasolta. Az MSZP-szavazók 64%-a tudta, hogy a szocialista párt

javaslatáról van szó. A garantált szociális minimumot – amely szintén szocialista javaslatként hangzott el – az MSZP-nek 13% tudja be.

Nemrégiben utasította el a Nemzeti Választási Bizottság a szocialisták népszavazási kezdeményezését a balatoni szabadstarandok megmaradása ügyében. Kutatásunk szerint viszont a lakosság négyötöde (80 %-a) támogatta a népszavazási kezdeményezést.

Az MSZP, a Párbeszéd és az LMP között esetlegesen létrejövő baloldali-zöld pártszövetség gondolata az MSZP-szavazók többsége (78%) számára vonzó. Egy ilyen politikai szövetség, amennyiben létrejönne, az elkötelezett pártszimpátiával rendelkezők körében – figyelembe véve a lemorzsolódókat is – 11-12%-os támogatottsággal bírhatna.

Szeredi Péter

Szociális Demokráciáért Intézet